

ЕМИЛИ СЕЙНТ ДЖОН МАНДЕЛ
СТАНЦИЯ ЕДИНАЙСЕТ

Награда „Артър Кларк“
за най-добър научнофантастичен роман 2015

Номинации за наградите PEN/Faulkner Award for Fiction и
National Book Award in Fiction

В списъка с най-добрите книги на годината на
The Washington Post, San Francisco Chronicle, Chicago Tribune,
Buzzfeed, Entertainment Weekly, Time, Milwaukee Journal Sentinel,
Minnesota Public Radio, The Huffington Post,
BookPage, Time Out, BookRiot

Бестселър на *New York Times*

ЕМИЛИ СЕЙНТ ДЖОН МАНДЕЛ

СТАНЦИЯ ЕДИНАЙЦЕТ

ЕКСЛИБРИС

СТАНЦИЯ ЕДИНАЙСЕТ
© Емили Сейнт Джон Мандел

STATION ELEVEN
Copyright © 2014 by Emily St. John Mandel
All rights reserved.

Превод © Борислав Стефанов
Художник © Николай Пекарев

Печат Симолини 94

ISBN 978-619-7115-22-2

Всички права запазени.

Екслибрис™ 2015

В ПАМЕТ НА ЕМИЛИ ДЖЕЙКЪБСЪН

Светлото лице на планетата се движи към мрак
и градовете заспиват, всеки в своя час,
и за мен сега, както и тогава, е твърде много.
Има твърде много свят.

Чеслав Милош
Отделните тетрадки

{ 1. ТЕАТЪРЪТ }

КРАЛЯТ СТОЕШЕ ОБЛЯН от синя светлина, освободен. Това беше четвърто действие на „Крал Лир“, една зимна вечер в театър „Елгин“ в Торонто. По-рано, докато публиката влизаше, три момиченца си играеха игра с пляскане на ръце на сцената – детски версии на трите дъщери на Лир, които сега се връщаха като халюцинации в сцената с лудостта. Кралят залиташе и протягаше ръце към тях, докато те се появяваха и пак изчезваха в сенките. Казваше се Артър Леандър. Беше на петдесет години и имаше цветя в косата си.

– Позна ли ме? – попита актьорът, играещ Глостър.

– Да, помня ти очите – каза Артър, разсеян от малката Корделия, и точно тогава се случи. Нещо в изражението му се промени, той залитна, посегна към една колона, но не прецени разстоянието и я удари силно с ръка.

– От пояса надолу са кентаври – каза той и не само, че това беше грешната реплика, ами я изхриптя; гласът му – едва доловим.

Прибра ръката си до гърдите като наранено птиче. Актьорът, играещ Едгар, го гледаше внимателно. В този момент все още беше възможно Артър да играе, но на първия ред в оркестрината един човек се изправяше. Беше се обучавал за парамедик. Приятелката му го дръпна за ръкава, просъска: „Джийвън! Какво *правиш*?“ Отначало и самият Джийвън не беше сигурен, а редовете зад него мърмореха да седне. Към него вървеше разпоредител. На сцената заваля сняг.

– Вrabчето, че и златната... – прошепна Артър, а Джийвън, който добре познаваше пиесата, се досети, че актьорът се беше върнал дванайсет реда назад. – Вrabчето...

– Господине – каза разпоредителят, – ако обичате...

Но времето на Артър Леандър изтичаше. Олюляваше се, очите му се разфокусираха и за Джийвън той очевидно вече не беше Лир. Джийвън избута разпоредителя и хукна към стълбите за сцената, но по пътеката дотичваше втори служител, което го принуди да се хвърли на сцената без помощта на стълби. Беше по-висока, отколкото му се стори и се наложи да изрита първия разпоредител, който го беше хванал за ръкава. Снегът беше пластмасов, бегло забеляза Джийвън в движение – късчета полупрозрачна пластмаса, които прилепваха по самото му и докосваха кожата му. Вниманието на Едгар и Глостър бе привлечено от суматохата и не гледаха Артър, който се беше подпрял на шперплатовата колона с празен поглед. Иззад сцената долетяха викове, две бързо приближаващи сенки, но Джийвън вече беше стигнал до Артър, улови актьора, тъкмо когато загуби съзнание, и внимателно го положи на пода. Снегът падаше бързо около тях, блещукаше в синьо-бялата светлина. Артър не дишаше. Двете сенки – охранители – бяха спрели на няколко крачки, вероятно вече схванали, че Джийвън не е някой побъркан почитател. Публиката беше глъчка от гласове, светкавици на телефони, неясни възклицания в мрака.

– Мили Боже – каза Едгар. – Ох, Боже.

Беше забравил британския акцент, който използваше досега и звучеше все едно е от Алабама, откъдето си и беше. Глостър бе дръпнал марлената превръзка, която скриваше половината му лице – на този етап в пиесата бяха извадили очите на героя му – и изглеждаше замръзнал на място, уста-та му се отваряше и затваряше като на риба.

Сърцето на Артър не беше. Джийвън започна да му оказва първа помощ. Някой изкрещя някаква заповед и завесата се спусна, шум от плат и сянка, който извади публиката от уравнението и намали ярката светлина на сцената наполовина. Пластмасовият сняг продължаваше да се сипе. Охранителите се бяха отдръпнали. Осветлението се промени, сините и белите нюанси на снежната буря заменени от флуоресцентен блясък, който жълтееше в сравнение с тях. Джийвън мълчаливо работеше под маргариновата светлина, като хвърляше поглед към лицето на Артър. Моля те, мислеше си, моля те. Очите на Артър бяха затворени. В завесата нещо се раздвижи, някой блъскаше плата от другата страна в търсене на проход и след момент един по-възрастен човек със сив костюм вече коленичеше от другата страна на гърдите на Артър.

– Аз съм кардиолог – каза. – Уолтър Джакоби.

Очилата уголемяваха очите му, а косата по темето му беше изтъняла.

– Джийвън Чодъри – каза Джийвън.

Не беше сигурен от колко време е там. Около него сновяха хора, но всички изглеждаха далечни и неопределени, освен Артър и сега този друг човек, който беше дошъл при тях. Като да си в окото на бурята, помисли си Джийвън – той, Уолтър и Артър заедно тук, в спокойната точка. Уолтър докосна челото на актьора веднъж, нежно, като родител, който успокоява трескаво дете.

– Извикаха линейка – каза Уолтър.

Падналата завеса придаваше неочаквана усамотеност на сцената. Джийвън си мислеше за онзи път, преди години, когато взе интервю от Артър в Лос Анджелис, по време на кратката си кариера в развлекателната журналистика. Мислеше си за приятелката си Лора и се чудеше дали още

чака на мястото си на първия ред или е излязла във фойето. Мислеше си: „Моля те, започни пак да дишаш, моля те“. Мислеше си как пуснатата завеса затвори четвъртата стена и превърна сцената в стая, било то и стая с пещерни дълбини, вместо таван, пълни с пътеки и прожектори, покрай които човек можеше да се промъкне незабелязан. Нелепа мисъл, рече си Джейвън. Стига глупости. Но се появи тръпката отзад по врата, усещането, че те гледат отвисоко.

– Искате ли да ви сменя? – попита Уолтър.

Джейвън разбра, че кардиологът се чувства безполезен, затова кимна и вдигна ръце от гърдите на Артър, а Уолтър подхвана в същия ритъм.

Не е точно стая, мислеше си вече Джейвън, като оглеждаше сцената. Беше прекалено отворена с всички тези врати и тъмни пространства между кулисите, а и липсваше таван. По-скоро приличаше на терминал, помисли си той, като гара или летище, откъдето всички минават забързано. Линейката пристигна, двама парамедици бързо прекосиха през абсурдно продължаващия снеговалеж и след миг вече кацнаха край падналия актьор като врани – мъж и жена в тъмни униформи, които изтласкваха Джейвън. Жената беше толкова млада, че би минала за тийнейджърка. Джейвън се изправи и отстъпи. Колоната, към която Артър беше залитнал, беше гладка и полирана на допир – дърво, боядисано като камък.

Навсякъде имаше сценични работници, актьори, безименни служители с клипборди. Джейвън чу, че един от тях каза: „Дявол да го вземе, няма ли кой да спре проклетия сняг?“ Риган и Корделия се държаха за ръце и плачеха край завесата, Едгар седеше с кръстосани крака наблизко, покрил уста с ръка. Гонерил говореше тихо по телефона си. Изкуствените мигли хвърляха сенки върху очите ѝ.

Никой не поглеждаше Джийвън и той се досети, че ролята му в това представление е приключила. Парамедиците изглежда не успяваха. Искаше да намери Лора. Сигурно го чакаше разстроена във фойето. Може би – слабо вероятно, но все пак му мина през ума – щеше да намери действията му за достойни за възхищение.

Накрая някой успя да изключи снега и се посипаха последните полупрозрачни снежинки. Джийвън се оглеждаше как най-лесно да слезе от сцената, когато чу скимтене – едно дете, което бе забелязал по-рано, малка актриса, коленичила на сцената до следващата шперплатова колона вляво. Джийвън беше гледал пиесата четири пъти, но никога с деца и решението му се стори новаторско. Момичето беше на седем или осем. Триеше очи с движения, които оставяха следи от грима ѝ както по лицето, така и по ръката ѝ.

– Пази се – каза единият парамедик и жената се отдръпна, докато той пусна тока.

– Здравей – каза Джийвън на момичето. Коленичи до нея. Защо никой не беше дошъл да я отведе нанякъде? Беше се загледала в парамедиците. Той нямаше опит с деца, макар че винаги беше искал да си има едно-две, и не беше сигурен как да говори с тях.

– Пази се – пак каза парамедикът.

– По-добре не го гледай – каза Джийвън.

– Ще умре, нали? – Момичето още дишаше с малки хлипове.

– Не знам. – Искаше да каже нещо успокояващо, но трябваше да признае, че нещата не изгледаха добре. Артър беше неподвижен на сцената, след два опита с дефибрилатора; Уолтър държеше китката му, мрачно загледан в една точка, и чакаше пулс. – Как се казваш?

– Кирстен – каза момичето. – Кирстен Реймонд. – Сценичният ѝ грим беше смушаваш.

– Кирстен – каза Джийвън, – къде е майка ти?

– Ще ме вземе чак в одинайсет.

– Запишете часа – каза парамедикът.

– Тогава кой се грижи за теб, докато си тук?

– Таня е укротителката. – Момичето още зяпаше Артър. Джийвън се премести така, че да го скрие от погледа ѝ.

– Двайсет и един и четиринайсет – каза Уолтър.

– Укротителката ли? – попита Джийвън.

– Така я наричат – каза тя. – Грижи се за мен, докато съм тук.

Някакъв човек с костюм се беше появил отдясно на сцената и говореше разтревожено с парамедиците, които привързваха Артър към носилката. Единият от тях вдигна рамене, смъкна чаршафа от лицето на Артър и му сложи кислородна маска. Джийвън се досети, че тези преструвки сигурно са заради семейството на Артър – за да не научат за смъртта му от вечерните новини. Трогна се от благоприличието на жеста.

Джийвън се изправи и протегна ръка към подсмърчащото дете.

– Ела – каза. – Дай да намерим Таня. Сигурно те търси.

Изглеждаше малко вероятно. Ако Таня търсеше повереното ѝ момиче, сигурно вече щеше да го е намерила. Поведет детето към кулисите, но човекът с костюма беше изчезнал. Зад сцената беше хаотично, само шум и движение, викове да се направи път за шествието на Артър, в което Уолтър вървеше до носилката. Парадът изчезна по коридора към служебния вход и по пътя му суматохата се засили; всички плачеха или говореха по телефоните си, или събрани на малки групички си разказваха и преразказваха историята –

„Поглеждам и го виждам как пада“, – крещяха заповеди или пренебрегваха заповеди, изкрещени от други.

– Колко много хора – каза Джийвън. Не обичаше тълпите.
– Виждаш ли Таня?

– Не. Никъде не я виждам.

– Тогава може би трябва да застанем на едно място и да я оставим тя да ни намери.

Спомни си как веднъж беше чел подобни съвети в една диплянка за това какво да правиш, ако се изгубиш в гората. Покрай задната стена имаше няколко стола и той седна на един от тях. Оттук виждаше небоядисания шперплат на гърба на сцената. Един сценичен работник метеше снега.

– Артър ще се оправи ли? – Кирстен се беше покатерила на стола зад него и стискаше плата на роклята си в юмруци.

– Точно сега – каза Джийвън, – правеше това, което обича повече от всичко на света.

Съдеше по интервю на Артър за „Глоуб енд мейл“, което беше прочел миналия месец: „Цял живот чакам да остарее достатъчно, за да играя Лир, и най-много обичам да съм на сцената, тази непосредственост там...“ Но като се замисли, думите изглеждаха празни. Артър беше основно филмов актьор, а кой в Холивуд копнее да остарее?

Кирстен мълчеше.

– Искам да кажа, че ако играта на сцена е последното нещо, което е правил, то последното нещо, което е правил, му е доставило истинско удоволствие.

– А това ли беше последното нещо, което е правил?

– Мисля, че да. Много съжалявам.

Снегът вече беше събран на блестяща купчина зад сцената, една малка планина.

– И аз най-много обичам това – каза Кирстен след известно време.

– Кое?

– Да играя – каза и точно тогава от тълпата се появи млада жена с мокро от сълзи лице и с протегнати ръце. Погледна Джийвън само за миг и хвана Кирстен за ръка. Момиченцето хвърли един поглед през рамо и изчезна.

Джийвън стана и излезе на сцената. Никой не го спря. Наполовина очакваше да види Лора да го чака там, където я беше оставил, по средата на първи ред – колко време беше минало? – но когато си проправи път през кадифените завеси, публиката я нямаше, само разпоредителите метяха и събираха изпуснатите програми между редовете, на една облегалка беше проснат забравен шал. Излезе в екстравагантното фоайе с червения килим, като внимаваше да не гледа служителите в очите – малка част от публиката още беше там, но Лора не беше сред тях. Звънна ѝ, но си беше изключила телефона за представлението и явно не го беше включила.

– Лора – каза той на гласовата ѝ поща. – Във фоайето съм. Не знам къде си.

Застана пред вратата на дамската тоалетна и извика служителката, но тя му отвърна, че тоалетната е празна. Той направи една обиколка из фоайето и отиде на гардероба, където палтото му беше едно от последните, останали на закачалките. Синьото яке на Лора го нямаше.

На улица „Янг“ валеше сняг. Когато излезе от театъра, Джийвън се стресна – беше като ехо на пластмасовите полупрозрачни снежинки, които още стояха полепнали по самото му от сцената. Пет-шест папараци прекарваха вечерта пред служебния вход. Артър не беше толкова известен, колкото преди, но снимките му още се продаваха, особено сега, когато се занимаваше с гладиаторския си развод с модел/актриса, която му беше изневерила с един режисьор.

До съвсем скоро Джийвън също беше папарак. Надяваше се да се изниже незабелязан покрай бившите си колеги, но това бяха хора, чиито професионални умения включваха способността да забелязват онези, които се опитват да се изнижат покрай тях, и му налетяха вкупом.

– Добре изглеждаш – каза един от тях. – Много хубаво палто си имаш.

Джийвън беше облякъл двуредно палто, което не беше достатъчно топло, но имаше търсения ефект – с него изглеждаше различен от бившите си колеги, които бяха склонни да носят дебели якета и джинси.

– Къде се загуби бе, човек?

– Работех в бар – каза Джийвън. – Сега се обучавам за парамедик.

– Вярно? Искаш да си изкарваш хляба като събираш пияниците от тротоара?

– Искам да правя нещо значимо, ако това имаш предвид.

– Е, хубаво. Беше вътре, нали? Какво стана?

Някои от тях говореха по телефоните си.

– Казвам ти, умрял е – говореше един близо до Джийвън. – Да бе, снегът пречи малко на кадъра, ама виж какво ти пратих току-що, виж му лицето в оная, където го качват в линейката...

– Не знам какво стана. Просто пуснаха завесата по средата на четвърто действие – каза Джийвън. Отчасти защото точно сега не искаше да говори с никого, освен може би с Лора, и отчасти защото не искаше да говори конкретно с тях.

– Видяхте ли да го качват в линейката?

– Изнесоха го през служебния вход – каза един от фотографите. Пушеше цигара с бързи, нервни движения. – Медици, линейка, пълна програма.

– Как изглеждаше?

– Честно? Като труп, човек.

– Ботокс, ботокс, ама егати ботокса – каза един от тях.

– А направиха ли някакво изявление? – попита Джийвън.

– Някакъв костюмар излезе и приказва. Преумора и ти да видиш: обезводняване. – Неколцина се засмяха. – При тия хора всеки път е преумора и обезводняване.

– Ами защо някой не им каже? – обади се човекът с ботокса. – Просто някой с добро сърце да дръпне един-двама актьори настрани и да им каже: „Виж сега, предай и на останалите – трябва да приемаш течности и от време на време да спиш, схващаш ли?“

– Опасявам се, че видях по-малко и от вас – каза Джийвън и се престори, че получава важно обаждане. Тръгна по улица „Янг“, притиснал телефона към ухото си, после влезе в един вход пак да набере Лора. Телефонът ѝ още беше изключен.

Ако вземеше такси, щеше да се прибере до половин час, но му харесваше да е навън, на чистия въздух, далеч от другите хора. Снегът вече падеше по-бързо. Чувстваше се екстравагантно, гузно жив. Тази несправедливост, сърцето му да помпа безпогрешно, докато Артър лежи някъде студен и неподвижен. Тръгна на север по „Янг“ с ръце дълбоко в джобовете на палтото, а снегът щипеше лицето му.

Джийвън живееше в квартал Кебиджтаун, северозточно от театъра. Когато беше на двацет и нещо, щеше да си направи подобна разходка без да се замисли, няколко мили по улиците с преминаващите червени трамваи, но от много време не беше минавал маршрута. Сега не беше сигурен, че ще го направи, но когато зави по „Карлтън“, усети една инерция и отмина първата трамвайна спирка.

Стигна до парка Алън Гардънс, който беше горе-долу на средата на пътя му, и тук неочаквано го обзе радостно чувство. Артър умря, каза си, не можа да го спасиш, няма за какво да се радваш. Но имаше и той се въодушеви, защото цял живот се чудеше каква професия да избере, а сега беше сигурен, напълно сигурен, че искаше да стане парамедик. Искаше да е този, който пръв пристъпва напред в миговете, когато другите хора могат само да зяпат.

Изпита абсурдно желание да изтича в парка. Бурята го беше направила по-чужд, целият в сняг и сенки, черни силуети на дървета, подводното сияние на стъкления оранжерийен купол. Когато беше момче, обичаше да лежи по гръб на двора и да гледа как снегът пада около него. Кебиджтаун се виждаше на няколко преки по-нататък – замъглени от снега светлини на улица „Парламент“. Телефонът му извибрира в джоба. Спря и прочете съобщение от Лора: „Заболя ме главата и се прибрах. Може ли да вземеш мляко?“

И тук цялата инерция го напусна. Не можеше да продължи. Билетите за театъра трябваше да са романтичен жест, с идеята „дай да направим нещо романтично, защото само се караме“, а тя си беше тръгнала, беше го оставила на сцената, докато той оказваше първа помощ на мъртъв актьор, беше се прибрала и сега искаше той да купи мляко. Сега, след като беше спрял, на Джейвън му стана студено. Пръстите на краката му бяха премръзнали. Магията на бурята го бе напуснала, а щастието, което го изпълваше допреди миг, сега гаснеше. Нощта беше тъмна и изпълнена с движение; снегът падаше бързо и тихо, а паркираните на улицата коли се издуваха и придобиваха закръглени форми. Страхуваше се какво може да каже, ако се прибере при Лора. Мина му през ума дали да не влезе в някой бар,

но не искаше да говори с никого, а като се замисли, много-много не му се искаше и да се напива. Просто да остане сам за момент, докато реши къде да иде след това. Пристъпи в тишината на парка.